

תפילת הציבור

{א} וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל: {ב} ויאמר אלהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבוא ויהוה אמר אלי לא תעבר את הירדן הזה:

הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, בהיותו פחות מבן שישים, קיבל אירוע מוחי קשה. בני המשפחה הביאו רופאים מומחים, אך הם לא נתנו שום סיכוי. אמנם, גם אם בדרך הטבע אין סיכוי, ישנו כוח הציבור. תפילת רבים יש לה כוח מיוחד, היא יכולה לקרוע גזירת שמים!

קבענו לומר סליחות בישיבה ברוב עם. במוצאי שבת לאחר השיעור הקבוע של מרן זצוק"ל הוא זעק שכולם ישתתפו בסליחות. באותו ערב שבו נקבעו הסליחות, נערכה חתונה של בן משפחה של חכם אבא שאול. החתן למד שנתיים אצלנו בישיבה ואחר כך עבר ללמוד בישיבת "פורת יוסף". הגעתי לחתונה לזמן קצר והודעתי לציבור הגדול שהיה שם, כי הלילה אומרים סליחות בישיבה. כל תלמידי "פורת יוסף" באו מהחתונה לישיבה.

בית המדרש היה מלא. הציבור אמר את הסליחות בבכיות נוראות, קרעו שערי שמים. התפילות של רבבות אלפי ישראל בקעו וקיעים, ובחסידי שמים זכינו שהגאון רבי בן ציון הוסיף לחיות עמנו קרוב לחמש-עשרה שנה. הרופאים לא ידעו להסביר מה קרה. מה הפלא? הם לא שמעו על כוח הציבור ועל כוחה של תפילת רבים.

הגרי"ש אלישיב זצ"ל בהיותו קרוב לגיל מאה חלה מאוד, וכל הרופאים אמרו נואש. הסיכוי היחיד היה לבצע בו ניתוח, אבל מדובר היה בניתוח קשה ומורכב מאוד. לפי חוות הדעת הרפואית, סיכויי ההצלחה של ניתוח כזה אצל אדם צעיר הם קלושים, וכאן מדובר באדם שמתקרב לגיל מאה.

עם ישראל התאסף בכותל המערבי ובמקומות תפילה נוספים. עשרות אלפים קרעו שערי שמים. ובחסידי שמים, הרב אלישיב חזר לחיים וזכה לחיות עוד כעשר שנים. הוא שב לסדרי הלימוד הקבועים שלו, ובתפילת העמידה הוא עמד זקוף. ממש נס ופלא.

כשביקשו מהגאון רבי יוסף בער סולובייצ'יק זצ"ל להתמנות לרב העיר בריסק, הוא סירב בענוותנותו. אמרו לו: "כבוד הרב, מאה אלף איש מחכים לו". אמר: "מאה אלף איש מחכים לי? אם כך אינני יכול לסרב". והוסיף ואמר: "אם היו אומרים למשיח: 'משיח צדקנו, מיליוני יהודים מחכים לך', הוא לא היה יכול לסרב, ומיד היה בא..."

"וילך משה" - להיכן הלך? אומר התרגום יונתן: "ואזל משה למשכן בית אולפנא", הלך משה לבית המדרש. לשם מה הלך משה לבית המדרש? אם תמצוי לומר שהלך ללמוד תורה, הרי אמר להם משה: "בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבוא", ואומר רש"י: "לצאת ולבוא בדברי תורה, מלמד שנסתמו ממנו מסורות ומעיינות החכמה". הגיעה שעתו להסתלק מן העולם. אמנם לא כהתה עינו ולא נס ליחו, אבל מן השמים נגזרו עליו שיסתתמו מעיינות חכמתו. אם כן כבר אין מקומו בבית המדרש.

אלא, רגליו של משה הוליכוהו לבית המדרש, כי שם מקומו! בעת שנסתתמו מעיינות חכמתו הוא לא יאבד את התקווה. הוא ילך לבית המדרש, יאמץ את כל כוחותיו בתורה, אולי מכוח הלימוד החדש תתעורר בו רוח חדשה ויפתחו לו מעיינות החכמה.

זאת ועוד, מספרת הגמרא (ברכות ח' ע"א): אמרו לו לרבי יוחנן: יש זקנים בבבל. תמה ואמר: הרי נאמר "למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה", אבל בחוץ לארץ לא! אמרו לו: הם משכימים ומעריבים לבית הכנסת. אמר: אם כך, זה מה שהועיל להם להאריך ימים. וכך אמר רבי יהושע בן לוי לבניו: השכימו והעריבו לבית הכנסת כדי שתארכו ימים.

כאשר נודע למשה כי הגיעה שעתו להסתלק מן העולם, מה עשה? "וילך משה" - הלך לבית המדרש, כדי לקבל תוספת חיים.

ויש להבין, מה ראה משה לספר לכלל ישראל את כל הדברים המתוארים בפסוק. אלא, אמר להם משה: "וה' אמר אלי לא תעבור את הירדן הזה" - הדגש הוא "אלי", דהיינו, אני כשלעצמי לא אוכל לשנות את גזירת שמים ולא אעבור את הירדן. ואכן, אני עצמי, כיחיד, התפללתי לקב"ה תקט"ו תפילות - "ואתחנן אל ה'", אך למרות כל התפילות, לא היה בי את הכוח לשנות את הגזירה.

אבל אתם כציבור יש לכם כוח מיוחד. ואם תתפללו עלי מקירות לבכם - תוכלו לשנות את הגזירה. אם תבואו לפני ה' ותדרשו ממנו שאכנס עמכם לארץ - ה' לא יוכל לסרב לכם! זהו כוח הציבור!

"וה' אמר אלי" - הכוח שלי כיחיד מוגבל, אבל כוח הציבור הוא רב ועצום. וכך דורשים חז"ל (ברכות שם): "מנין שאין הקדוש ברוך הוא מואס בתפלתן של רבים,

לעילוי נשמת
הרב אלטר אהרן יצחק
הרשקוביץ זצ"ל
י"ז בטבת תשע"ו

עלות העלוך לשבת
200 ₪ בלבד
בנק דיסקונט סניף 56
השבון 215973
ע"ש: SHCH office
אסמכתא למייל:
Shuly3910@gmail.com

הפצה: אלעד, חדרה, נתניה,
בני ברק, פתח תקווה, רחובות,
מודיעין עילית ואחיסמר

שנאמר (איוב ל"ו, ה'): 'הן אל כביר ולא ימאס', מה הוא אינו מואס? תפילת הציבור. וכן נאמר (תהילים נ"ה, י"ט): 'פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי' - אם רבים היו עמדי והתפללו עלי - מובטח לי שה' יפדה בשלום את נפשי.

הזדמנות חד שנתית

הרב ישעיה וינד שליט"א

'כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף'. הנשר, כאשר הוא מגיע לקן שלו, אינו נוחת באופן פתאומי בכדי שהאפרוחים הרכים לא ייבהלו. במקום זאת הוא מקשקש ומרעיף קצת בכנפיים שלו עד שהם מבחינים שהוא כאן. מסביר רש"י שכך גם הבורא מתנהג עם בניו ברחמים ובחמלה.

בספר 'שמח ישראל' מפרש האדמו"ר מאלכסנדר את הפסוק כמתייחס לימים אלו. בורא עולם ברוב רחמיו, אינו נוחת פתאום על עם ישראל עם היום בו יעמוד כל אחד לדין על מעשיו. הוא מגיע אליהם לאט לאט, שולח להם תזכורת ועוד תזכורת. חודש אלול, ראש השנה, עשרת ימי תשובה. ורק אז מגיע יום הכיפורים בו נחתמים כבר כולם.

הנביא ישעיה אומר לעם ישראל: 'דרשו ה' בהימצאו קראוהו בהיותו קרוב'. על איזה זמן נאמר הפסוק? איך נדע מתי הקב"ה קרוב ונמצא לדינו? אומרת הגמרא שזה נאמר על ימים אלו, עשרת ימי תשובה, שאז הקב"ה נמצא ממש כאן איתנו. וכפי שכותב הרמב"ם: 'אע"פ שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרה ימים שבין ראש השנה ליום כפור היא יפה ביותר ומתקבלת מיד'.

בגין קדושתם המיוחדת כתב האר"י הקדוש ז"ע שיש להתנהג בימים אלו כמו בחול המועד, שלא לעבוד רק אם יש לו הפסד גדול. בכדי שזמנו יהיה פנוי לצרכי שמים.

מסופר על האדמו"ר רבי יששכר דוב מבעלזא ז"ע שהיה אומר בשבת שובה בקול בוכים את הפסוק בהפטרות 'שובה ישראל', בו אומר הקב"ה לעם ישראל: 'ואני כברוש רענן ממנו פרייך נמצא', רש"י מפרש את הפסוק: אני כברוש רענן, אני נכפף לעם ישראל להיות אוחז ידו בי כברוש רענן הנכפף לארץ. שאדם אוחז בענפיו. כלומר, אהיה מצוי לו. האדמו"ר היה נרעד כולו וקורא לקהל חסידיו 'בורא עולם מתכופף אלינו, מושיט לנו את ידו ואומר: בניי היקרים הנה אני כאן לידכם, רק הושיטו יד והחזיקו בי'...

האפשרות להתקרב ולחזור בתשובה היא מתנה טובה ומיוחדת שנתן בורא עולם לעם ישראל, מתנה שניתנה לנו עוד לפני בריאת העולם (פסחים נ"ד). כדברי רבינו יונה ז"ל בהם פותח את ספרו 'שערי תשובה' וזו לשון קדשו: 'מן הטובות אשר היטיב ה' יתברך עם בראיו, כי הכין להם הדרך לעלות מתוך פחת מעשיהם ולנוס מפח פשעיהם, לחשוך נפשם מני שחת ולהשיב מעליהם אפו, ולמדם והזהירם לשוב אליו כי יחטאו לו, לרוב טובו וישרו, כי הוא ידע יצרם, שנאמר 'טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך', ואם הרבו לפשוע ולמרוד ובגד בוגדים בגדו, לא סגר בעדם דלתי תשובה".

אם נתבונן לרגע נראה את החסד העצום הטמון במצות התשובה. על פי כל דין ומשפט הקיים בעולם, כשאדם עובר עבירה כלשהי, הוא נדרש לשלם על כך, לפעמים בעונש גופני, ישיבה במאסר, עבודות שירות, לפעמים בעונש כספי. אך אין מצב שאדם מגיע לשופט ומצהיר שהוא מתחרט ושוב לא

יעבור עבירה, והשופט מסתפק בכך. כל אדם צריך לשלם על מעשיו. אבל אנחנו קיבלנו מהבורא אפשרות נפלאה: עברנו עבירה, לא התנהגנו כראוי, ואז אנו מגיעים ומתחרטים מכל הלב, מבטיחים ומקבלים על עצמנו ששוב לא נחזור על כך, וזהו!

החסד מתעצם שבעתיים שלא זו בלבד שהבורא נתן לנו הזדמנות לתקן את אשר חטאנו, אלא אף קבע את עבודת התשובה כמצווה בין שאר כל המצוות, כך שהשב בתשובה אף מקבל שכר על כך.

אם לא די בכך, הקב"ה בעצמו פותח לנו שערי תשובה ושואל ומבקש ומכניס בלב האדם התעוררות לחזור תשובה. כל זה מרוב אהבתו וחיבתו אלינו.

ספרי החסידות מבארים שכאשר אדם חוטא הוא גורם צער כפול לקב"ה, מעבר לחטא עצמו שהמרה את פיו של הקב"ה כאשר עבר על ציוויו, יש כאן עוד חטא כבד. כי הקב"ה חפץ חסד, שכל מטרת בריאת העולם הייתה כדי שיוכל להטיב לנבראים, לשם כך ברא את העולם וכל היצורים בו. הנאה מיוחדת יש לבורא כאשר הוא משפיע טוב רוחני וגשמי לאדם. כמו אבא שנהנה לתת לבנו את כל צרכיו ברווחה גדולה.

בספר 'באר מים חיים' מסביר שכאשר האדם חוטא הוא עוצר את השפע וגורם לקב"ה ששוב לא יוכל להשפיע לו כל טוב. צער גדול נגרם מכך לקב"ה שהוא כ"כ רוצה לתת עוד ועוד ואינו יכול, עקב מעשיו של החוטא.

וזה גלגל חוזר: כאשר נעצר השפע, האדם מצטער שחסר לו בריאות, שמחת חיים, פרנסה. ואז שוב הקב"ה מצטער בכפלים, כיוון שבכל צרה של יהודי הבורא מצטער יחד איתו. זוהי סיבה נוספת לעונש שמגיע לאדם זה שעצר את התענוג המיוחד הזה, ובנוסף גם גרם צער לבורא שמצטער יחד עם היהודי. מכאן החוב הכפול והמכופל על האדם לשוב בתשובה שלימה על חטאיו, שגרמו לצער הגדול בשמים.

כאשר האדם חוזר בתשובה הוא גורם לקב"ה ששוב יוכל להשפיע כרוב רחמיו וחסדיו, אשר לשם כך ברא את העולם. או אז חוזרת להתגשם המטרה אשר לשמה נברא העולם כולו, להיטיב לנבראים. ימים אלו הם בשבילנו הזדמנות מיוחדת שלא תחזור במשך כל השנה. הבה ננצל כל דקה מהם כראוי.

ביטחון באבא

הרב יגאל כהן שליט"א

"רבים מכאובים לרשע והבוטח בהשם חסד יסובבנו" רבים מכאובים לרשע, אומר ילקוט שמעוני: אפילו בן אדם רשע, אם הוא בוטח בהשם - חסד יסובב אותו כל החיים.

אם הוא משליך את זה על הקב"ה, אומר: ריבוננו של עולם, אני בטוח שאתה תיתן לי את זה, למה אני בטוח שתיתן לי את זה?

לא בגלל שמגיע לי, כי אתה רחמן; כי אתה טוב, כי אתה אוהב לתת לאחרים, לבנים שלך שסומכים עליך, אם אני עכשיו סומך על הקב"ה ברמה כזאת שאני סומך על בורא עולם שיתן לך את מה שאתה רוצה. הקב"ה חייב לתת לך, "והוא יכלכלך". "רבים מכאובים לרשע", אפילו בן אדם רשע, אם הוא בוטח בה' - "חסד יסובבנו". כלומר, זה לא קשור למעשים שלכם, אחים יקרים שלי, לא קשור אם אתה צדיק, אם אתה, חס ושלום, רשע, יש לך מצוות ומעשים

טובים, אין לך מצוות ומעשים טובים, כל בן אדם בעולם באשר הוא, אם הוא בוטח בהשם - "חסד יסובבנו". הקב"ה, ישתבח שמו לעד, הוא זורק אותך לעולם אחר - לעולם של רחמים!

"רבים מכאובים לרשע" אפילו בן אדם רשע, אם הוא בוטח בה' - "חסד יסובבנו". כלומר, זה לא קשור למעשים שלך, אחרים יקרים שלי, לא קשור אם אתה צדיק, אם אתה, חס ושלום, רשע, יש לך מצוות ומעשים טובים, אין לך מצוות ומעשים טובים. כל בן אדם בעולם באשר הוא, אם הוא בוטח בהשם - "חסד יסובבנו". הקב"ה, ישתבח שמו לעד. הוא זורק אותך לעולם אחר - לעולם של רחמים!

האיזון המושלם

הרב זאב גרינוולד שליט"א

ביום הכיפורים מתייצב האדם לפני בוראו, ומבקש שיכפר לו על חטאיו ועל מעשיו הרעים, כפי שכתוב בתורה: "כי ביום הזה יכפר עליהם, לטהר אתכם מכל חטאותיכם, לפני ה' תטהרו" (ויקרא ט"ז, ל'). חייב האדם ביום זה לחזור בתשובה, כדי שהבורא אכן יתרחם ויסכים לכפר לו, שהרי הבורא "אינו מכפר אלא לשבים".

יום הכיפורים הוא אמנם יום חג, אך לא חג גשמי. נהפוך הוא: ההתקרבות לה' ביום זה תובעת מן האדם להתרחק מן הצרכים הגשמיים. ההתרחקות מצרכי הגוף היא התרוממות רוחנית להתעלותה של הנשמה. לבישת הבגדים הלבנים, הנהוגה ביום זה, מסייעת לאדם להיראות כמלאכי השרת, ומקילה עליו את ההשתלבות באוירת הקודש הנאותה, המיוחדת ליום זה.

יום הכיפורים אינו יום אבל או יום צער. אין בו עצבות ואין בו דכאון, שכן אלה גורמים לשכינה שתסתלק מישאל. ההיפך הוא הנכון: יום הכיפורים הוא יום של שמחה גדולה. הקב"ה שמח בו על התקרבות בניו אליו, על העוונות הנמחלים להם ועל האחדות המתגלית בתוכם. לעיני הנפש מטרה אחת: התעלות, התרוממות, הזדככות ודבקות.

בגוף האדם מצויות שתי מערכות שונות הנוגדות האחת את רעותה: המערכת הייצרית, הרצונית, והמערכת השכלית, ההגיונית.

המערכת הראשונה נעזרת בשני אברים: בעיניים ובלב. הם מראים לאדם את כל הנאה, המושך והקסום. הם יוצרים את התשוקה לתענוגות, והם המנתבים את הדרך לשאר אברי הגוף לעשות את רצון יצרים.

המערכת השנייה - השכלית, ההגיונית - יכולה להבין מה טוב לאדם באמת, בגלל נסיונה הרב, חכמתה וידיעותיה. תפקידה של מערכת זו לנטרל את המערכת הייצרית, למתן את תשוקותיה ולמנוע מהגוף להיגרר אחרי הוראותיה. אם אמנם תצליח מערכת זו לפקח על המערכת הראשונה - תיווצר באדם הרמוניה ושלמות, והוא יתפקד בצורה חיובית.

כאשר ירצה האדם להגיע לאיזון המושלם - הוא יצטרך, בראש ובראשונה, להעניק למערכת השכלית את רסן השלטון, ולכופף תחתיה את המערכת הייצרית. אם אמנם יצליח בכך - תחזור השלמות לקדמותה, והדרך פתוחה לתשובה ולשיבה אל ה'.

אולם תחילה יש לשחרר את השכל משלטונו של היצר. יש ליצור ניתוק והפרדה בין משעבד למשועבד, לקרוא דרור לשכל ה"שבו". זוהי איפוא

העבודה הקשה של השב בתשובה. צום יום הכפורים מסייע לו להצליח בה, כי כאשר אין סיפוק של צרכי הגוף, נחלש כוח התאוה ומתגבר כח הנשמה.

חמשת העינויים שאנו מקבלים על עצמנו נמצאים כולם בתחומי היצר ותשוקות הגוף. אנו מפסיקים כל עיסוק בהם, ונוטשים כל מעשה שיש בו משום טיפוח הגוף וסיפוק תאוותיו. ביום זה נוצרת הרפיה מרבית של האדם מכל הרצונות והיצרים. הרפיה זו יוצרת את הנתק הראשוני בין השכל לבין היצר, ומביאה אותם להפרדה מלאה. כוחו של היצר עומד לו רק כאשר הוא מקבל את משאלותיו, דרישותיו ותאוותיו. באם נענה אותו - הוא יחלש, יתמוסס, יתפרק ויסוג.

ההתנתקות מרצונות גשמיים ביום זה, מאפשרת להתרכז ביעדים רוחניים. הויתור על משאלות הגוף, מוביל להעדפת משאלות הנשמה.

מציאותו של הקב"ה בתוכנו ביום זה וקרבתו אל כל אדם הקורא לו באמת - מבטיחה שמאמצי האדם להשליט מחדש את המערכת השכלית על המערכת הייצרית - יוכתרו בהצלחה.

ההימנעות מאכילה ומשתיה וויתור על סיפוק יתר צורכי הגוף ביום זה. שברון הלב, רפיון הידיים ופיק הברכיים הנוצרים בעטיו של הצום - מובילים לשבירת האנוכיות. חשיבה אובייקטיבית וגילוי האמת - הינם תוצאה טבעית של הצום.

לפעמים האדם אינו מבין את הצום כראוי. ובאותה שעה, כאשר הוא מדמה, כי הצום מהווה מטרה בפני עצמה, ללא קשר למצות התשובה, מתרחשת תוצאה הפוכה. בעקבות הצום עלול הוא להגיע לקשיחות, להתבצרות בתוך עצמו, להמשך ההתנהגות השלילית ולהעמקת החטא, חלילה. הנביא דורש שהצום יוביל להתעוררות כללית ולשינוי המעשים לטובה וכפי שנאמר: "נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה עד ה'" (איכה ג', מ')

צעד קטן לאדם

הרב משה שיינפלד שליט"א

משה רבנו נושא דרשת התעוררות לעם ישראל, בין יתר דבריו הוא אומר את המשפט הבא: "ועתה ישראל, מה ה' שואל מעמך, כי אם ליראה את השם אלוקיך, ללכת בכל דרכיו, ולאהבה אותו, ולעבוד את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך, לשמור את מצוות השם ואת חוקותיו" (דברים י"ב). דיו רב נשפך על הבנת פסוק זה. משה אומר "מה ה' שואל מעמך, כי אם..." - מה בסך הכול הקב"ה רוצה... כולנו מצפים לשמוע איזה משהו "בקטנה"... משהו מינימלי... אבל לא! מה משה עונה? - "כי אם ליראה את ה' ללכת בכל דרכיו וכו'" - רשימה ארוכה... שואל התלמוד, וכי יראת שמים זה משהו קטן? לאהוב את השם, לעובדו, לשמור מצוותיו, זה משהו קטן? התשובה היא, שכן! אלוקים מבקש ממנו "מה". צעד קטן.

אסביר את עצמי: אלוקים רוצה מאוד שנתקרב אליו ונירא מפניו, והוא מצפה ממנו גם שנשמור את מצוותיו. אבל אלוקים גם ברא את תכונות נפשנו, הוא לא מצפה ממנו לשינוי דרסטי. זהו משימה כמעט בלתי אפשרית! שינוי חד וקיצוני בצורה מהירה, מהווה מתכונת לכישלון. מערכת כוחות נפשו של האדם לא בנויה למעברים מעין אלו.

בכל לילה בתפילת ערבית מודים אנו להשם: "אשר בדברו מעריב ערבים, בחכמה פותח שערים ובתבונה משנה עיתים... בורא יום ולילה, גולל אור מפני חושך וחושך מפני אור..", אנו מודים להשם שהוא גולל את האור מפני החושך, כמו שגוללים ספר מתחילתו לסופו, זה בשלבים, הדבר לא נעשה בפתאומיות. כך היום והלילה מתחלפים בחכמה ובתבונה, לאט לאט שוקעת השמש ולאט לאט היא זורחת.

"אדם עולם קטן" קובעת האמרה, גם האדם לא בנוי פיזית למעברים חדים. אם ניקח אדם ששרוי במקום חשוך לגמרי, ונכוון מולו אלומת אור בפתאומיות, הוא לא יראה כלום, וכן אדם שחם לו והוא יקפוץ למים מאד קרים, הוא עלול ללקות בדום לב!

בא יום כיפור, ואלוקים אומר: שובו אלי! ממה מורכבת התשובה? מחרטה על העבר, קבלה על העתיד, עזיבת החטא, ואמירת ויודי בפה. וכאן נתקלים אנו בבעיה, האם אנו חלילה משקרים על אלוהים? האם באמת אנו שלמים עם הקבלה לעתיד ואנו יכולים להתחייב ששוב לא נחטא? איך? איך אפשר ביום אחד להשתנות? זה הרבה מעבר לכוחותינו?

הגאון רבי ישראל סלנטר זצוק"ל אבי תנועת המוסר, נותן לנו את המפתח להצלחה: אכן כך, בוודאי שאיננו מסוגלים להשתנות ביום אחד, ואין באפשרותנו לקבל על עצמינו להפסיק בפתאומיות עם כל הרגלינו הרעים, אולם "גם המעט טוב מאד, אין ערוך לה בענייני התבל!! לראות לכל הפחות, שתהיה איזה קבלה להבא ביום הכיפורים. ובכל בחינה קטנה שבקטנות, אשר יכין האדם את עצמו להגדיל בחינת יום הכיפורים שלו, אין ערוך ואין די באר הצלחת נפשו להינצל מצרות רבות ונצורות, ואין לנו ריווח גדול מזה" (אור ישראל מכתב ז).

באמת אלוהים לא מצפה שפתאום נהיה מושלמים, השם מצפה לצעד קטן, אבל להתקדם צעד קטן, כל אחד מכיר את עצמו למה הוא מסוגל, ומהדבר הקטן הזה לא לזוז ויהי מה! כשנתמיד בקבלה ה"קטנה" שקיבלנו על עצמינו, ולא נזוז ממנה עד שזה יהפך להרגל ולחלק ממנו, או אז, הדבר הקטן הזה הוא יהיה ממש חלק מהטבע ההכרחי שלנו, ונהיה מושללי בחירה בנקודה מסוימת זו..

נבוא ונשאל, נו באמת, זה מה שישנה אותנו ויעשה אותנו יותר טובים? צעד קטן? - כן!

אלוקים אומר "פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח שאפילו קרונות ועגלות יכולות להיכנס בו". בין בני אדם לאלוקים יש כביכול מחיצה שנוצרת בגלל עוונותינו והרגלינו הלא טובים, אומר אלוהים תפתחו לי פתח, אפילו פתח קטן, אבל פתח! שיהיה מפולש! שבדבר הקטן הזה לא יהיה מחיצה בינינו, איזה מצווה קטנה או הרגל טוב שבזה אני מחובר לאלוקים בכל מחיר! ואז אלוהים מבטיח "ואני אפתח לכם..."

דברים אלו ממש אומר משה לעם ישראל, "מה השם

אלוקיך דורש מעמך", מה בסך הכול השם רוצה, הוא רוצה "מה", תתחיל במשהו אחד קטן, תכבוש שטח קטנטן, ולאחר זמן עוד שטח, רק כך, בתהליך איטי אך בטוח, תוכל להגיע לשלמות. מזה מה שאלוקים מצפה ממנו ביום הכיפורים.. צעד קטן... המעשה הקטן, לא רק שהוא מוביל אותנו בסוף לדברים גדולים, אלא הוא לכשעצמו, ערכו לא יסולא בפז... אין לנו מושג מה רב ערכו של מעשה קטן...

תשאלו אותי, מי אמר לך? אביא לכם שתי ראיות. הנביא ישעיהו מודיע לחזקיהו המלך "צו לביתך, כי מת אתה ולא תחיה", וזאת למה? כיוון שלא נשא אישה. חזקיהו מתפלל לאלוקים מקירות ליבו, ואלוקים נענה, ומודיע לו שנוספו לו על חייו חמש עשרה שנה. חזקיהו מבקש סימן על כך, והסימן שאלוקים נתן היה שהשמש חזרה לאחוריה עשר שעות. באותה תקופה, מרורך בן בלאדן היה מלך בבל. והוא נהג לאכול כל יום לאחר שלש שעות מתחילת היום, ואחר כך ישן עד שעה תשיעית. באותו יום, הלך לישון כהרגלו, וכשהוא קם הוא ראה ששוב בוקר... הוא היה בטוח שהוא ישן יממה והתעורר בבוקר שלמחרת, והוא ביקש להרוג את משרתיו על כך שלא העירו אותו. אמרו לו עבדיו שהשמש חזרה לאחוריה בגלל האלוהים של חזקיהו, אמר להם וכי יש אלוהים יותר חזקים מאלוהי? אמרו לו עבדיו, האלוהים של חזקיהו גדול מכל אלוהי העולם. אמר מרורך, אני חייב לפגוש את חזקיהו, והוא כתב מכתב: "שלום לחזקיהו המלך, ושלום לירושלים, ושלום לאלוקים הגדול". לאחר שנתן את המכתב לשליח, הוא התחרט ואמר, לא עשיתי כהוגן שהקדמתי שלום לחזקיהו. עמד מכיסאו, ופסע שלש פסיעות להשיב את המכתב, וכתב מכתב חדש בו הקדים את שלום האלוהים, וכך כתב: "שלום לאלוקים הגדול, שלום לירושלים, שלום לחזקיהו". אמר הקדוש ברוך הוא, אתה עמדת מכסאך, ופסעת שלש פסיעות לכבודי, אני מעמיד מבניך שלשה מלכים שליטים על כל העולם כולו, ואלו הן, נבוכדנצר, אוויל מרורך ובלשצאר... בזכות מה? בזכות שלש פסיעות לכבוד האלוהים... אהוד הנביא מגיע לעגלון מלך מואב ואומר לו "דבר אלוהים לי אליך"... עגלון שומע "דבר אלוהים", הוא מיד נעמד מכיסאו. אמר אלוהים, אתה עמדת מכיסאך לכבודי - אני מוציא מזרעך את שלמה, שישב על כיסא בית השם... ואכן, רות, ביתו של עגלון, הייתה סבתו של שלמה המלך...

אם אלוהים משלם כך על פסיעה לכבודו, אם אלוהים משלם כך על קימה, על אחת כמה וכמה על ברכה אחת, על מעשה טוב אחד. אין תנועה שלא נרשמת...

כן, "מה השם אלוקיך דורש מעמך?" - את ה"מה"... את הצעד הקטן, שיוביל אותנו בסופו של תהליך, אל השלמות הנכספת.

תפילת הכהן הגדול ביום הכיפורים:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלְקֵינוּ וְאַלְקֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּהֵא הַשָּׁנָה הַזֹּאת הַבְּאָה עֲלֵינוּ וְעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּכָל מְקוֹם שֶׁהֵם, שְׁנַת אֹרֶה, שְׁנַת בְּרָכָה, שְׁנַת גִּילָה, שְׁנַת דִּיצָה, שְׁנַת הוֹד, שְׁנַת וְעַד טוֹב, שְׁנַת זְמָרָה, שְׁנַת חֲדוּה, שְׁנַת טוֹבָה, שְׁנַת טְלוּלָה גְשׁוּמָה, אִם שְׁחוּנָה, שְׁנַת יְשׁוּעָה, שְׁנַת כְּלָכְלָה, שְׁנַת לְמוּד, שְׁנַת מְנוּחָה, שְׁנַת נַחְמָה, שְׁנַת שְׁשׁוֹן, שְׁנַת עֲלִצּוֹן, שְׁנַת פְּדוּת, שְׁנַת צְהֵלָה, שְׁנַת קוּמְמִיּוֹת, שְׁנַת קְבוּץ גְּלִיּוֹת, שְׁנַת קְבוּל תְּפִלוֹת, שְׁנַת רְצוֹן, שְׁנַת שְׁלוֹם, שְׁנַת שְׁבַע, שְׁנַת שְׁתוּלִיכְנוּ בְּהַ קוּמְמִיּוֹת לְאַרְצֵנוּ, שְׁנַה שֶׁתְּדַבֵּר בָּהּ עַמִּים תַּחְתָּנוּ, שְׁנַה שֶׁתְּכַתְּבוּ לְחַיִּים טוֹבִים, שְׁנַה שְׁלֹא יִצְטָרְכוּ עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָרְנֶסָה זֶה לָזֶה וְלֹא לְעַם אֲחֵר, שְׁנַה שֶׁתַּעֲצֹר הַמַּגָּפָה וְהַמְשָׁחִית מֵעֲלֵינוּ וּמֵעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, שְׁנַה שְׁלֹא תִפִּיל אֶשֶׁה פְּרִי בְּטָנָה: